

tekintetben túlszárnyaltuk, majd véglegesen el is némitottuk a magyarországi német színészetet.

Nem a politika eszközeivel harcoltunk (hiszen ilyesmikkel nem is rendelkezünk), hanem tisztán a művészet fegyvereivel.

Annál nemesebb volt a harc és annál szebb az eredmény. Mert a százesztendős fennállási ünnepen már nem volt német színház a fővárosban (az utolsó 1889-ben égett le), és a vidéken is egyre ritkult a számuk. Pozsony, Temesvár, Kassa, Sopron lassankint mind magyarrá lett, úgy, hogy német színtársulat (egy-két kisebb város kivételével) alig működött az országban.

A magyar színészet tehát nemzeti misszióját — akkor — csaknem egészen betöltötte.

Most új nemzeti hivatás vár a magyar színészetre. Nagyobb és nehezebb, mint bármikor.

A trianonî béke-diktátummal letépték rólunk legjobb színházvárosainkat. Kolozsvár, Kassa, Pozsony, Temesvár, Arad idegen kézben, idegen elnyomás alatt!...

Az elszakított részeken még őrít áll egy-egy magyar színészcsapat, de félő, hogy a hősi küzdelmet nem bírja soká! Ott az elnyomók sorvasztják a magyar színészetet, a csonka országban pedig a nehéz gazdasági viszonyok, amelyek csaknem lehetetlenné tesznek minden magasabb célkitűzést.

A hajó, amelyet Kelemen Lászlóék és Kótsi Patkó Jánosék indítottak útnak s melynek hősi kapitánya valamikor Wesselényi volt, most tépett zászlóval és tépett vitorlával hányódik a viharos tengeren...

Vajjon lesz-e, aki majd egyszer biztos révbe tudja vezetni?!

Pataki József.